

Λόγος Νουθετήριος Οικουμενικού Πατριάρχου κατά την σύναξη των Μοναστικών Αδελφοτήτων της Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης

[Πατριαρχεία](#) / [Οικουμενικό Πατριαρχείο](#)

“Ο μοναχισμός συνιστᾷ χαρισματικὴν κατάστασιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ συγχρόνως θεσμὸν ἢ ἰδιαιτέραν τάξιν”, υπογράμμισε ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος κατά τον νουθετήριο λόγο του κατά την σύναξη των Μοναστικών Αδελφοτήτων της Ιεράς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, η οποία πραγματοποιήθηκε την Τρίτη, 30 Σεπτεμβρίου 2025, στην Ιερά Μονή Κοιμήσεως της Θεοτόκου Πανοράματος.

Παρουσία του Ποιμενάρχου, Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Φιλοθέου, ο

Παναγιώτατος τόνισε προς τους μοναχούς και τις μοναχές ότι: “Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, με μητρικά σπλάγχνα περιέβαλεν ἀνέκαθεν καὶ περιβάλλει ἕως τῆς σήμερον τὴν μοναχικὴν πολιτείαν διὰ τῆς προστατευτικῆς αὐτῆς ἀγκάλης καὶ στοργῆς. Οὕτω, ἐπαγρυπνεῖ ἀνυστάκτως, ὅχι μόνον διὰ τὴν παραφυλακὴν τῶν ὄρων τῆς Πίστεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀκλινῇ τήρησιν τῶν ὁροθεσίων τοῦ μοναχικοῦ βίου”.

Παρέστησαν ἐπίσης οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Λαοδικείας κ. Θεοδώρητος καὶ Σηλυβρίας κ. Μάξιμος.

Αναλυτικά ο Νουθετήριος Λόγος του Οικουμενικού Πατριάρχου:

Ἱερώτατε Μητροπολίτα Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεε,

Τιμιώτατοι ἀδελφοὶ Ἱεράρχαι,

Ὅσιώτατοι Μοναχοὶ καὶ Ὅσιώταται Μοναχαί,

Τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,

Χαρὰν ἐξαίρετον δοκιμάζομεν σήμερον ἢ ἡμετέρα Μετριοῦτης καὶ ἡ τιμία Συνοδεία ἡμῶν, εὐρισκόμενοι, κατόπιν τῆς εὐγενοῦς προσκλήσεώς σας, Ἱερώτατε ἀδελφέ ἅγιε Θεσσαλονίκης, ἐν τῷ Παρθενῶνι τούτῳ τῆς Δεσποίνης ἡμῶν καὶ Θεοτόκου, ἔχοντες περίξ ἡμῶν τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀγγελοειδῆ τάγματα, τῶν μοναχῶν καὶ

μοναζουσών τὴν τιμιωτάτην ὁμήγυριν.

Ἐκ τοῦ Μεγάλου Μοναστηρίου τοῦ Φαναρίου κομίζομεν τὴν ἀγάπην, τὴν στοργὴν καὶ τὸ ἀνύστακτον ἐνδιαφέρον τῆς Μητρὸς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας πρὸς ἅπαντας καὶ ἀπάσας ὑμᾶς, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἐπιπόθητα καὶ ἡγαπημένα, καὶ ἀσπαζόμεθα ὑμᾶς φιλήματι ἀγίῳ, ἀπονέμοντες ἐνὶ ἐκάστῳ τὴν πατρικὴν καὶ Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐχὴν καὶ εὐλογίαν.

Ὁ μοναχισμὸς συνιστᾷ χαρισματικὴν κατάστασιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ συγχρόνως θεσμὸν ἢ ἰδιαιτέραν τάξιν. Οἱ μονασταὶ ἀπέβαλον τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου διὰ τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν. Δὲν εἶναι ὅμως ἀποκεκομμένοι ἐκ τοῦ λοιποῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ὅσον «διαιρέσεις χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα... ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἡ φανέρωσις τοῦ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. Πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται», (Α' Κορ. ιβ', 4-11).

Οἱ μονασταὶ διακατέχονται ὑπὸ τοῦ ἐντόνου πόθου τῆς Βασιλείας, ἥτις εἶναι «ἡ υἱοθεσία, ἡ ἐκθέωσις, ἡ τῶν οὐρανίων θησαυρῶν ἀποκάλυψις καὶ κτῆσις καὶ ἀπόλαυσις»[1], κατὰ τὸν Ἅγιον Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης Γρηγόριον τὸν Παλαμᾶν. Ἡ Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀποτελεῖ τὴν μόνην ἐπιθυμίαν καὶ τὸν μόνον σκοπὸν ἐν τῷ μονήρει βίῳ. Δι' ὃ καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτοῦ ὡς «στιφοῦ καὶ τεθλιμμένου» ἀποτελεῖ θεολογικὸν ἀτόπημα, καθ' ὅτι ἡ ἀναμονὴ τῆς Βασιλείας καὶ πρόγευσις αὐτῆς ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ πραγματώσει τῆς Ἐκκλησίας εἶναι «ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια» (Γαλ. ε, 22), καὶ οὐχὶ θλίψις καὶ στέρησις.

Ἡ βίωσις τῆς μοναχικῆς ἀφιερώσεως ὑπὸ τὴν πνιγερὰν αὐτῆς ἐκδοχὴν, καὶ ὅχι ὡς κλήσεως εἰς Δεῖπνον καὶ ἄρα ὡς εὐφροσύνου προσδοκίας, ὁδηγεῖ εἰς ἐκκοσμίκευσιν τῆς μοναχικῆς πολιτείας. Ἡ ἐνασχόλησις τοῦ μοναχοῦ μὲ τὰς ὑποθέσεις καὶ τὰς μερίμνας τοῦ κόσμου ἀποτελεῖ σύμπτωμα τοῦ ὡς ἄνω πνευματικοῦ ἀποπροσανατολισμοῦ, καθ' ὅτι ὁ ἐν λόγῳ μοναχὸς ἐπιζητεῖ ἑτέραν προοπτικὴν καὶ κατεύθυνσιν ζωῆς ἐν τῷ κόσμῳ, ὑπὸ τὸ προκάλυμμα τῆς ἐπιστηρίξεως καὶ συμμετοχῆς εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ δρώμενα, τῆς πνευματικῆς ἀφυπνίσεως τοῦ ποιμνίου καὶ τῆς ἱεραποστολῆς, τῆς διαφυλάξεως τῆς καθαρότητος τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς ὀρθότητος βίου καὶ ἄλλων πολλῶν εὐλογοφανῶν ἀφορμῶν.

Κατ' ἀλήθειαν ὅμως, ταῦτα πάντα συνιστοῦν ἐκτροπὴν ἐκ τοῦ ἐσχατολογικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ μοναχοῦ, ἐφ' ὅσον ἡ ἀποταγὴ τοῦ κόσμου ἀποτελεῖ θεμελιώδη ὅρον τῆς μοναχικῆς πολιτείας. Δι' ὃ καὶ ὁ Ὅσιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης, ἐν τῇ περιωνύμῳ αὐτοῦ «Κλίμακι», θέτει τὴν ἀποταγὴν ὡς πρώτην βαθμίδα ἀνόδου καὶ λέγει χαρακτηριστικῶς: «Ἀναχώρησις κόσμου ἐστὶν ἐκούσιον μῖσος ἐπαινουμένης ὕλης, καὶ ἄρνησις φύσεως δι' ἐπιτυχίαν τῶν ὑπὲρ φύσιν»[2]. Ὁ δὲ ἕτερος διδάσκαλος τῆς μοναχικῆς βιοτῆς καὶ τῆς νοερᾶς προσευχῆς, Ἅγιος

Διάδοχος Φωτικής, σημειώνει έμφαντικῶς: «Ψυχὴ μὴ τῶν κοσμικῶν ἀπαλλαγεῖσα φροντίδων οὔτε τὸν Θεὸν ἀγαπήσει γνησίως οὔτε τὸν διάβολον βδελύξεται ἀξίως»[3]. Ὡς προσφυῶς ἐγράφη ὑπὸ συγχρόνου σοφοῦ θεολόγου, «ὁ μοναχὸς ἔχει περιβληθεῖ μέλανα στολὴ καὶ δίνει ὄρκους ἀναχωρήσεως ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ θανάτου ὡς πρὸς τὸν κόσμον. Ἀποτελεῖ ὁξύμωρον τὸ νὰ μετέρχεται ὁ μοναχὸς κοσμικὰς μεθόδους γιὰ νὰ κερδίσει ἀνθρώπους στὸν Χριστό. Ἡ ἱεραποστολὴ δὲν εἶναι ἔργο τοῦ μοναχοῦ. Ἔργο του εἶναι ἡ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἡ σιωπηλὴ ἀλλὰ καὶ τόσο κραυγαλέα ὑπόμνηση πρὸς ὅλους μας ὅτι ἡ παράγει τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου». Ἄν ἐκκοσμικευθεῖ ὁ μοναχισμὸς, χάνεται μία δύναμη ποὺ θὰ προστατεύσει τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τὴν ἐκκοσμίκευσιν»[4].

Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, με μητρικὰ σπλάγχνα περιέβαλεν ἀνέκαθεν καὶ περιβάλλει ἕως τῆς σήμερον τὴν μοναχικὴν πολιτείαν διὰ τῆς προστατευτικῆς αὐτῆς ἀγκάλης καὶ στοργῆς. Οὕτω, ἐπαγρυπνεῖ ἀνυστάκτως, ὅχι μόνον διὰ τὴν παραφυλακὴν τῶν ὄρων τῆς Πίστεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀκλινῇ τήρησιν τῶν ὁροθεσίων τοῦ μοναχικοῦ βίου. Ταῦτα τὰ ἱερὰ θέμεθλα, κατὰ τὴν μακραίωνα καὶ πολυκύμαντον πορείαν της, διεμορφώθησαν παρὰ τῶν θεοφόρων Πατέρων καὶ καθιερώθησαν ὑπὸ τῶν Ἁγίων Τοπικῶν καὶ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, οὐχὶ βεβαίως ὑπὸ μίαν δικανικὴν ἢ τυπικὴν ἐκδοχὴν, ἀλλ' ὑπὸ ἀπολύτως ἰσόρροπον θεώρησιν μεταξὺ Ἀγιοπνευματικῆς καὶ θεσμικῆς συγκροτήσεως, ἥτις πάντοτε ἔχει ἐσχατολογικὸν προσανατολισμόν.

Ὁ μοναχισμὸς δὲν προβάλλει ἑαυτὸν εἰς τὸ Κυριακὸν Σῶμα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς παράλληλον ἢ καὶ ἐπικουρικὸν ἐκκλησιαστικὸν θεσμόν, ἀλλὰ, ἐκ τοῦ εἶναι του, ὡς φανέρωσιν τῆς ἀληθείας τῆς ἐν Χριστῷ καινῆς ζωῆς καὶ ἐπιβεβαίωσιν τῆς ἐρχομένης Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀπλότης τοῦ βίου ἡ ἐν προσευχῇ, κόπῳ, ἀφανείᾳ καὶ σιωπῇ, ἐργασία τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἡ κάθαρσις τῆς καρδίας ἡ ζήλωσις τῶν κρειττόνων χαρισμάτων τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς ἀγάπης καί, ἐν τέλει, ἡ ἀέναντος δοξολογία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ἀποτελοῦν τὸ διαρκῶς ἀνακαινιστικὸν, ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου, στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον ὡς καταλύτης διευκολύνει τὴν παρὰ πάντων τῶν πιστῶν ἄρσιν τοῦ σωτηρίου Σταυροῦ πρὸς γεῦσιν τῆς Ἀναστάσεως καὶ μέθεξιν τῶν Ἑσχάτων.

Σεῖς δέ, τέκνα ἡγαπημένα, «μένετε ἐν οἷς ἐμάθετε καὶ ἐπιστώθητε, εἰδότες παρὰ τίνος ἐμάθετε» (πρβλ. Β΄ Τιμ. γ΄, 14), διότι ἔχετε τὸ προνόμιον τῆς πνευματικῆς ἀναφορᾶς εἰς τὴν Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ τῆς διαποιμάνσεως ὑπὸ Ποιμένων ἀξίων καὶ παραδοσιακῶν, ἀμετακινήτως προσδεδεμένων εἰς τὸ ἥθος αὐτῆς, ὡς τυγχάνει καὶ ὁ σήμερον θεοφιλῶς ποιμαίνων τὴν θεοτήρητον καὶ ιστορικὴν ταύτην Ἐπαρχίαν, Ἱερώτατος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος, πρὸς τὸν ὁποῖον καταθέτομεν τὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὴν εὐγενῆ πρόσκλησιν καὶ τὴν εὐκαιρίαν ταύτην τῆς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον κοινωνίας μαζί σας, λίαν ἀγαπητοὶ μοναχοὶ καὶ μοναχοί.

Ἡ δὲ Χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διὰ πρεσβειῶν τῆς Κυρίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἐνταῦθα Ἀγίων, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν!

1. Λόγος Ὑπὲρ τῶν Ἱερῶν Ἠσυχάζόντων Ι.3 εἰς τὸ Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Ἔργα τ. 2 (Σειρὰ Ε.Π.Ε 54), Πατερικαὶ Ἐκδόσεις «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», Θεσσαλονίκη 1982, σ. 180

2.Ιωάννου τοῦ Σιναΐτου, Κλίμαξ, PG 89, 633 C.

3.Διαδόχου Ἐπισκόπου Φωτικῆς τῆς Παλαιᾶς Ἡπείρου τοῦ Ἰλλυρικοῦ, Κεφάλαια Πρακτικὰ Γνώσεως καὶ Διακρίσεως Πνευματικῆς ρ', εἰς: Ἀγίου Διαδόχου Φωτικῆς, Ἔργα, Ἱερὰ Μονὴ Σταυρονικήτα, Ἅγιον Ὄρος 2019, σ. 216.

4. Ἰ. Ζηζιούλα, «Ἐκκλησία καὶ ἔσχατα», εἰς τὸ ἔργον: Ἀκαδημία Θεολογικῶν σπουδῶν, Ἐκκλησία καὶ Ἔσχατα, ἐκδ. Καστανιώτη, Ἀθήνα 2003, σ. 40.

